

## Дело C-58/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от  
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

28 януари 2022 г.

**Запитваща юрисдикция:**

Curtea de Apel Craiova (Румъния)

**Дата на акта за преюдициално запитване:**

13 януари 2022 г.

**Въззивник-обвиняем:**

NR

**Друга страна в производството:**

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova

**Предмет на спора в главното производство**

Въззивна жалба от NR (наричана по-нататък „обвиняемата“) и протест от Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (прокуратура при Окръжен съд Олт, Румъния) срещу присъдата от 19 ноември 2018 г. на Tribunalul Olt (Окръжен съд Олт, Румъния), с която обвиняемата е осъдена на наказание 1 година и 4 месеца лишаване от свобода за престъплението подкуп

**Предмет и правно основание на преюдициалното запитване**

На основание член 267 ДФЕС се иска тълкуване на принципа *ne bis in idem*, както и на Решение 2006/928 на Комисията

**Преюдициален въпрос**

Трябва ли принципът *ne bis in idem*, гарантиран в член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз, във връзка със задълженията на Румъния за постигане на изложените в Решението за МСП (Решение

2006/928 на Европейската комисия) цели, да се тълкува в смисъл, че решение за прекратяване на наказателното производство, постановено от прокуратурата след събирането на всички основни доказателства по съответното дело, не допуска образуването на друго наказателно производство за същото деяние, макар и с различна правна квалификация, срещу едно и също лице, тъй като решението е окончателно, освен ако се установи, че обстоятелството, на което се основава прекратяването, не съществува или са възникнали нови факти или обстоятелства, от които да се установи, че основанието за прекратяването на производството, вече не е налице?

### **Цитирани разпоредби на правото на Съюза и практика на Съда**

Договор за Европейския съюз, член 2;

Харта на основните права на Европейския съюз, член 50;

Решение 2006/928/ЕО на Комисията от 13 декември 2006 г. за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията;

Конвенция за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници, член 54;

Решения от 5 юни 2014 г., M (C-398/12), EU:C:2014:1057; от 18 май 2021 г., Associazione „Forumul Judecătorilor din România“, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, EU:C:2021:393; от 22 декември 2008 г., Turanský, C-491/07, EU:C:2008:768; от 28 септември 2006 г., van Straaten, C-150/05, EU:C:2006:614; от 11 декември 2008 г., Bourquain, C-297/07, EU:C:2008:708; от 10 март 2005 г., Miraglia, C-469/03, EU:C:2005:156; от 29 юни 2016 г., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483.

### **Разпоредби и съдебна практика (в областта) на международното право**

Конвенция за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), член 6;

Протокол № 7 към ЕКПЧ, член 4;

Решения на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“) от 8 юли 2018 г., Mihalache c/y Румъния; от 29 май 2001 г., Franz Fischer c/y Австрия и от 10 февруари 2009 г., Sergey Zolotukhin c/y Русия.

## **Релевантни национални разпоредби**

Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală (Закон № 135 от 1 юли 2010 г. за приемане на Наказателно-процесуалния кодекс; наричан по-нататък „Наказателно-процесуалният кодекс“)

Член 6 – *Ne bis in idem*

„Никой не може да бъде подложен на наказателно преследване или съден за престъпление, когато срещу него вече е постановена окончателна присъда за същото деяние, макар и с различна правна квалификация“.

Член 335– Продължаване при възобновяване на наказателното преследване

„(1) Когато впоследствие констатира, че не е налице основанието за прекратяването на наказателното производство, горестоящият прокурор спрямо прокурора, постановил решението, отменя постановлението и разпорежда възобновяване на наказателното производство. [...]

(2) Когато са възникнали нови факти или обстоятелства, от които да се установи, че основанието за прекратяването на производството, вече не е налице, прокурорът отменя постановлението и разпорежда възобновяване на наказателното преследване“.

## **Кратко представяне на фактите и главното производство**

- 1 На 12 февруари 2014 г. общото събрание на кооперативно дружество решава да отстрани обвиняемата от поста ѝ на председател на това дружество. Това решение е обжалвано по съдебен ред и е отменено; обвиняемата е възстановена на поста. По това дело обвиняемата е представлявана от адвокат, на когото се задължава да плати „резултативен хонорар“ в размер на 4400 EUR.
- 2 На 30 април 2015 г. обвиняемата поискала горепосочената сума от петима служители на това дружество; в замяна на това нямало да издаде решения за прекратяване на трудовите им договори. Тъй като финансовите ѝ претенции не били удовлетворени, обвиняемата издала и подписала такива решения. Това е причината, поради която горепосочените лица (наричани по-нататък „тъжители“) са подали две тъжби с идентично съдържание.
- 3 След първата тъжба, регистрирана от компетентните полицейски органи на 8 юни 2015 г., в Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (прокуратурата към районен съд Олт, Румъния) е образувано първото наказателно производство. С обвинителен акт от 31 януари 2017 г. е постановено предаването на обвиняемата на Tribunalul Olt за престъплението подкуп. Това дело е висящо пред запитващата юрисдикция, в рамките на производството по въззивно

обжалване (наричано по-нататък общо „производството във връзка с престъплението подкуп“).

- 4 Втори сигнал е регистриран на 26 юни 2015 г. в Direcția Națională Anticorupție (Национална дирекция за борба с корупцията). Считаючи, че в този сигнал се съдържат данни за наличие на престъплението изнудване, Direcția Națională Anticorupție предава обвиняемата на Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (прокуратура към Районен съд Слатина, Румъния), която е компетентна по въпроса и образува второ наказателно производство (наричано по-нататък „производството във връзка с престъплението изнудване“).

*Производство във връзка с престъплението изнудване*

- 5 На 14 март 2016 г. прокурорът по делото при Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (прокуратура към Районен съд Слатина, Румъния) постановява образуването на наказателно производство срещу неизвестен извършител за престъплението изнудване. Компетентните полицейски органи провеждат разпит на обвиняемата и на тъжителите. Освен това в преписката по наказателното производство са приложени документи, както и компактдиск, съдържащ запис във външна среда, за който се твърди, че е направен от тъжителите на 30 април 2015 г.
- 6 Въз основа на тези доказателства полицейските органи приемат, че обвиняемата не е поискала никаква парична сума от тъжителите и не се е опитала да извлече материална облага нито за себе си, нито за други лица, тъй като сумата от 4400 EUR е трябвало да бъде предадена на адвоката, с когото обвиняемата е сключила договор за правна помощ, а не да се разпорежда сама с нея. Поради това е изготвено искане за прекратяване на наказателното производство. Въз основа на това искане на 27 септември 2016 г. прокурорът по делото издава постановление за прекратяване на производството.
- 7 На 21 октомври 2016 г. административният ръководител на Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (прокуратура към Районен съд Слатина, Румъния), при проверка на законосъобразността и основателността на решението за прекратяване на наказателното производство, отменя постановлението от 27 септември 2016 г. и разпорежда възобновяване на въпросното наказателно производство, отбелязвайки по-специално че същата фактическа обстановка била предмет на наказателно производство във връзка с престъплението подкуп пред Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (прокуратура към Районен съд Олт, Румъния), където досъдебното производство било в напреднал стадий. Всъщност доброто правораздаване изисквало разделяне на производството във връзка с престъплението изнудване от производството във връзка с престъплението подкуп. Делото е внесено в Judecătoria Slatina (Районен съд Слатина, Румъния) за потвърждаване на постановлението за възобновяването на наказателното производство.

- 8 На 21 ноември 2016 г. посоченият съд отхвърля това искане, приемайки, че не са налице законните предпоставки за възобновяване на наказателното производство. Всъщност обстоятелството, че срещу същото лице се провежда наказателно производство по друго дело, висящо пред друг съдебен орган и че това производство е в напреднал стадий не водело до правното заключение, че решение за прекратяване на досъдебно производство трябва да бъде отменено, тъй като при разглеждане на определението за отмяна законът изисква да се установи дали не е налице основанието на решението за прекратяване на досъдебното производство или дали са възникнали нови факти или обстоятелства, които вече не оправдават решението за прекратяване на досъдебното производство; което не е установено в разглеждания случай. Поради това постановлението за прекратяване на производството от 27 септември 2016 г. е оставено в сила.

*Производство във връзка с престъплението подкуп*

- 9 След подаването на тъжбата от 8 юни 2015 г. Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (прокуратура към Районен съд Олт, Румъния) образува наказателно производство срещу обвиняемата за същото деяние, но с различна правна квалификация, а именно подкуп. Предадена на Tribunalul Olt (Районен съд Олт, Румъния) с обвинителен акт от 31 януари 2017 г., обвиняемата твърди незаконосъобразност на производството, образувано пред този съд за престъплението подкуп, тъй като вече била разследвана за същите деяния в рамките на производството във връзка с престъплението изнудване и вече било постановено окончателно решение за прекратяване. В този контекст обвиняемата се позовава на принципа *ne bis in idem*.
- 10 Tribunalul Olt (Районен съд Олт) отхвърля тази защитна теза с мотива, че не са изпълнени условията за прилагането на този принцип. Всъщност Tribunalul Olt (Районен съд Олт) констатира, че: а) образуваното пред него производство не може да се разглежда като ново наказателно производство по отношение на производството във връзка с престъплението изнудване, като се имат предвид датите, на които са били подадени двете тъжби; б) разследването, проведено в наказателното производство във връзка с престъплението изнудване, е приключило с постановление за прекратяване срещу неизвестен извършител, на дата, на която в наказателното производство във връзка с престъплението пасивен подкуп, вече е било образувано наказателно производство срещу обвиняемата и срещу нея били постановени мерки за процесуална принуда, засягащи личността; в) в наказателното производство във връзка с престъплението изнудване не е било извършено задълбочено разследване тъй като, от една страна, не били събрани достатъчно доказателства, а от друга страна, то било водено от полицейски служител, докато разследването в наказателното производство във връзка с престъплението подкуп, било проведено от прокурора по делото.

- 11 С присъда от 19 ноември 2018 г. на Tribunalul Olt (Районен съд Олт) обвиняемата е осъдена, наред с останалото, на наказание лишаване от свобода за 1 година и 4 месеца за престъплението подкуп. Срещу това съдебно решение обвиняемата подава въззивна жалба, а Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (прокуратурата към Районен съд Олт) — протест. С решение от 20 октомври 2020 г. Curtea de Apel Craiova (Апелативен съд Крайова, Румъния) уважава въззивната жалба на обвиняемата, отменя обжалваната присъда и постановява прекратяване на воденото срещу обвиняемата наказателно производство.
- 12 В мотивите на това решение апелативният съд, констатира по същество, че подадените от тъжителите тѣжби в рамките на двете наказателни производства имат идентично съдържание и че макар да са подадени на различни дати производството, в което са събрани първите доказателства, е производството във връзка с престъплението изнудване, приключило с решение за прекратяване на наказателното производство. Освен това събраните в двете производства доказателства са едни и същи, а именно твърденията на тъжителите, твърдението на обвиняемата, аудиозапис и различни документи. Също така, към датата на постановяване на окончателното решение в производството във връзка с престъплението изнудване, прокурорът по делото, а впоследствие и съдът, при проверката на акта за отмяна, постановен от административния ръководител на Parchetului de pe lângă Judecătoria Slatina (Прокуратурата към Районен съд Слатина), разглеждат след това и обвинителните актове в производството във връзка с престъплението подкуп, тъй като самото съществуване на това производство е основание за отмяна на решението за прекратяване на наказателното производство.
- 13 В края на своя анализ апелативният съд заключава, че разследването, проведено и по двете наказателни производства, е задълбочено и че решението за прекратяване, с което приключва производството във връзка с престъплението изнудване, трябва да се разглежда като окончателно съдебно решение, по смисъла на член 4 от Протокол № 7 към ЕКПЧ, така че принципът *ne bis in idem* намира приложение в настоящия случай.
- 14 Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova (Прокуратурата към Апелативен съд, Крайова) подава касационен протест срещу това съдебно решение. С решение от 21 септември 2021 г. Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния; наричан по-нататък „ІССЈ“) уважава този протест, отменя обжалваното решение и връща делото на Curtea de Apel Craiova.
- 15 Като се позовава на практиката на Съда и на ЕСПЧ в тази област, в мотивите на това решение ІССЈ посочва по същество, че макар принципът *ne bis in idem* да може да се прилага в случай на решения на прокуратурата, с които окончателно се прекратява наказателното преследване, като например отказът от наказателно преследване или споразумението, с което обвиняемият се признава за виновен, не всички постановени от

прокуратурата решения за прекратяване на наказателното производство попадат в обхвата на понятието „окончателно съдебно решение“ тъй като в повечето случаи тези решения не са окончателни и може да бъде разпоредено възобновяване на наказателното производство.

- 16 При проверка на постановлението за прекратяване на производството от 27 септември 2016 г. с оглед на принципа *ne bis in idem*, ÎCCJ приема, че това постановление не попада в категорията на окончателните съдебни решения, тъй като не съдържа никаква преценка по съществото на делото. Всъщност това постановление не е мотивирано по никакъв начин от прокурора, който само е постановил да се прекрати наказателното производство във връзка с престъплението изнудване.
- 17 След решението на ÎCCJ, делото е върнато на запитващата юрисдикция за повторно разглеждане на въззивната жалба на NR и на протеста на Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt срещу решението от 19 ноември 2018 г. на Tribunalul Olt. Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt, запитващата юрисдикция, счита за необходимо да сезира Съда с преюдициален въпрос.

#### **Основни доводи на страните в главното производство**

- 18 Обвиняемата твърди, че член 6 от Наказателно-процесуалния кодекс, член 4 от Протокол № 7 към ЕКПЧ и член 50 от Хартата не допускат срещу нея да се води наказателно преследване за престъплението подкуп, тъй като за същото деяние било образувано друго наказателно производство — за престъплението изнудване, приключило с решение за прекратяване на наказателното производство. Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Прокуратурата към Районен съд Олт) счита, че в случая не са изпълнени условията за прилагане на принципа *ne bis in idem*.

#### **Кратко представяне на мотивите за отправяне на преюдициалното запитване**

- 19 Запитващата юрисдикция отбелязва, че обвиняемата е привлечена към наказателна отговорност за едно и също деяние по две наказателни производства, едното от които е окончателно решено от прокурора с постановление за прекратяване по обвинение в изнудване, а другото е висящо пред запитващата юрисдикция по обвинение в престъплението подкуп.
- 20 Въз основа на практиката на Съда във връзка с принципа *ne bis in idem*, запитващата юрисдикция отбелязва, че за да може постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство да се разглежда като окончателно съдебно решение, на което може да се прави позоваване по силата на този принцип, трябва да са изпълнени следните условия: а) трябва да е налице задълбочено разследване на деянието; б) решението за

прекръпяване трябва да се отнася до съществуването на обвинението; в) трябва да са спазени изискванията за *eadem personae* и *idem factum*; г) наказателното производство трябва да бъде окончателно прекратено.

- 21 При анализа на двете производства запитващата юрисдикция счита, че в случая всички тези условия са изпълнени. Всъщност основните доказателства, съдържащи се в твърденията на заявителите и в аудиозаписа във външна среда от 30 април 2015 г., са събрани и по двете производства. Така в рамките на производството във връзка с престъплението изнудване е проведено задълбочено разследване, посочените основни доказателства, на които се прави позоваване, са събрани от Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (Прокуратурата към Районен съд, Слатина) и са взети предвид при приемане на решението за прекръпяване на наказателното производство, както е видно от изложените в искането за прекръпяване доводи, възприети от прокурора.
- 22 Тъй като не е съгласна със съображенията на ÎCCJ, според който постановлението от 27 септември 2016 г. не било мотивирано от прокурора, запитващата юрисдикция счита, че съгласно член 315, параграф 5 от Наказателно-процесуалния кодекс, мотивите от фактическа и от правна страна са задължителни, само ако прокурорът не е възприел доводите, съдържащи се в искането на разследващия орган или ако по делото има заподозряно лице. Впрочем, тъй като в производството във връзка с престъплението изнудване наказателното преследване било започнато срещу неизвестен извършител, прокурорът е повторил на свой ред всички доводи на разследващия орган, изложени в искането за прекръпяване на наказателното производство.
- 23 В постановлението от 27 септември 2016 г. са разгледани доказателствата и тяхната годност да докажат наличието на деянието и вината на обвиняемата. Впоследствие същите доказателства са послужили за основа на обвинителния акт в производството във връзка с престъплението подкуп. Ето защо запитващата юрисдикция счита, че в случая са налице всички условия за прилагането на принципа *ne bis in idem*.
- 24 Запитващата юрисдикция подчертава, че тъй като е длъжна да се съобрази с решението на ÎCCJ и тъй като има различно становище относно тълкуването на посочения принцип, счита за необходимо да отправи преюдициален въпрос до Съда.
- 25 Решение 2006/928 е от значение за настоящото производство, предвид широкия обхват на специфичните цели, фигуриращи в приложението към него и системното им въздействие върху ефикасността на съдебната система. Решение 2006/928 и Хартата възлагат задължение за постигането на посочените специфични цели и също така предполагат по-голяма необходимост от зачитане на основните права, гарантирани в Хартата, законността и правовата държава. Целите за насърчаване на ефективността

на съдебната система и борбата с корупцията трябва да бъдат постигнати в рамките на функционираща система, която зачита правния ѝ контекст и основните права на засегнатите лица.

- 26 Един от стълбовете на правовата държава е сигурността на правоотношенията, т.е. принципът *ne bis in idem*. Провеждането на две наказателни производства срещу едно и също лице за едно и също деяние, на което двете звена на прокуратурата са дали различна правна квалификация, едното приключило с окончателно решение за прекратяване, постановено след събиране на основните доказателства, а другото — с предаване на обвиняемата на съд, поставя последната в положение на правна несигурност, което е създадено от румънската държава чрез съдебните ѝ органи, участващи в двете разследвания.
- 27 Впрочем държава, която с две производства преследва едно и също деяние срещу свой гражданин, поставя под въпрос зачитането на правовата държава, на ценностите, на които се основава Съюзът, както и специфичните цели, които Румъния трябва да постигне по силата на Решение 2006/928.